

Motion till riksdagen

1988/89:So614

av Ewa Hedkvist Petersen m.fl. (s)
Inrättande av en barnombudsman

Barns intressen riskerar alltid att komma i kläm, därför att de inte kan hävda sin egna intressen på samma sätt som vuxna kan.

Det finns mycket i samhällsutvecklingen som inneburit förbättringar för våra barn. Samtidigt finns det tendenser till att det på vissa områden har blivit sämre. Särskilt utsatta är givetvis barn som på olika sätt lever i otrygga miljöer.

Lekmiljöerna i dagens samhälle är mycket olika gårdagens lekmiljöer. I nya bostadsområden har man alltför ofta tagit bort naturliga lekområden och ersatt dem med stereotypa lekredskap. Utrymmet för spontan lek och fri fantasi har krympts, därför att andra behov i bostadsmiljöerna ansetts viktigare. Det är därför mycket viktigt att barns behov hävdas på lokal nivå vid tillämpningen av den nya plan- och bygglagen, som är en ramlag, men som i detalj inte reglerar hur lekmiljön ska garanteras.

Säkerheten för barn åsidosätts ofta. Det finns många onödiga olyckstillbud som kan förebyggas med god planering. Under det senaste decenniet har antalet omkomna barn i olyckor halverats, bl.a. genom ökad användning av bilbälten, flytvästar, skyddshjälmor och petskyddade elkontakter. Men det finns många onödiga olycksrisker kvar i barnens miljö. Varje år drunknar t.ex. barn i oskyddade brunnar. Vid en genomgång av rättstillämpningen vid barnolycksfall har det visat sig att vid de flesta anmälda fall läggs ärendet ner redan under polisundersökningen. Det är en stor skillnad på hur man bedömer ansvar vid barns och vuxnas olycksfall.

I barnens lekmiljö har våldet kommit in som en allt viktigare faktor under 80-talet. Kommersiella krafter saluför våld i alla upptänkliga former och media riktat mot barn. Det har också förändrat barnens lekar.

Det här är bara några exempel på hur viktigt det är att barns behov av en god miljö tas på allvar.

För ett år sedan la den statliga BUS-gruppen fram ett förslag om inrättande av en barnombudsman. Vid genomgång av barnmiljörådets arbete framkom att den verksamhet som där bedrivs måste förstärkas och få ytterligare resurser, genom att en barnombudsmannatjänst inrättas och görs till chef för myndigheten. Dessutom borde juridisk expertis tillföras rådet. En uppgift för den nya barnombudsmannen skulle vara, enligt BUS-gruppens förslag, att mer aktivt bedriva opinionsarbete gentemot olika organ för att hävda barns intressen. Dessutom skulle en genomgång göras om en särskild lagstiftning behövs på området.

Olika organisationer som arbetar med barnfrågor har länge framfört

behovet av en barnombudsman, som kan hävda barns intressen. Många menar att denna ombudsman också borde ha rätt att juridiskt driva vissa ärenden. Förslaget om en förstärkning av barnmiljörådet, genom inrättande av en barnombudsman, har mottagits mycket välvilligt av olika intressenter på barnområdet.

Mot. 1988/89
So614

I dagens samhälle där allt fler lagar får karaktären av ramlagstiftning, är det ännu viktigare att något organ har till uppgift att bevaka lagstiftningens tillämpning enbart ur barns aspekter. Eftersom barns miljö berör hela samhället – och inte bara det som tillhör socialstyrelsens verksamhetsfält – är det mycket viktigt att barnmiljörådet får förbli en egen myndighet med möjlighet att agera utåtriktat. För att denna utåtriktade verksamhet skall fungera behövs en förstärkning i form av en barnombudsman.

Alla andra intressen i samhället har starka intresseorganisationer som talar i egen sak. För barn är det annorlunda. Det är därför oerhört viktigt att en barnombudsman inrättas för att hela tiden kunna påpeka barnens behov i olika sammanhang.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av inrättandet av en barnombudsman, kopplad till barnmiljörådet.

Stockholm den 19 januari 1989

Ewa Hedkvist Petersen (s)

Margareta Persson (s)

Åke Gustavsson (s)

Margareta Hemmingsson (s)

Eva Johansson (s)

Marita Bengtsson (s)